

บทความพิเศษเรื่อง กักเก็บน้ำผิวดินในแบบ ภูมิปัญญาชาวบ้าน

เมื่อมีเวลาแล้วก็นึกย้อนกลับไปในอดีต ยุคที่ปู่ย่า ตายายของเราทำอาชีพเกษตรกรรมในรูปแบบที่ยังไม่มีเครื่องมือ เครื่องมือที่ทันสมัยเหมือนกับปัจจุบันนี้ ไม่มีปุ๋ยเคมี ไม่มียาฆ่าแมลง ไม่มียาฆ่าหญ้า ไม่มีรถแทรกเตอร์ แต่ท่านก็ ทำของท่านมาได้ สามารถเลี้ยงบุตรหลานให้เติบโตมาเป็นเจ้าคนนายคน สืบสานวัฒนธรรมการเกษตรไทยโดยที่ยัง มีความสุขมากกว่าผู้คนหรือสังคมปัจจุบันด้วยซ้ำ

การทำเกษตรในยุคเก่านั้น ส่วนใหญ่ก็จะมีเพียงจอบ เสียม พลั่วเป็นหลัก ไม่มีเครื่องจักรกลขนาดใหญ่ น้ำหนัก มากมากกดทับดิน ดินในอดีตจึงไม่แน่นแข็ง โดยเฉพาะดินชั้นล่างที่ลึกลงไปประมาณ 30-50 เซนติเมตร จากการไถ พรวนของรถไถ รถแทรกเตอร์ทำให้ดินร่วนซุยแต่เฉพาะด้านบน แต่ดินชั้นล่างถูกน้ำหนักของรถกดทับจนแน่นเป็น ชั้นดาน ก่อให้เกิดการระบายถ่ายเทน้ำไม่ดีขึ้นสะสมมากขึ้นเรื่อยๆ รวมถึงการไม่ใช้ยาฆ่าหญ้าจึงทำให้ไม่มีสารพิษที่ สะสมอยู่ในดินคอยควบคุมการเจริญเติบโตของพืช เพราะอย่าลืมน้ำยาฆ่าหญ้าที่คุมหญ้า ก็สามารถส่งผลกระทบต่อ กับพืชหลักได้ด้วยเช่นเดียวกัน เพราะหญ้าก็จัดว่าเป็นพืชชนิดหนึ่งเหมือนกัน ถึงแม้ว่าจะส่งผลกระทบได้ไม่มากใน ระยะแรก แต่ในระยะยาวการสะสมที่มากขึ้นก็สามารถทำให้พืชอานชะงักงันได้เช่นเดียวกัน

การย้อนกลับมาทำการเกษตรแบบเก่าตามภูมิปัญญาชาวบ้านก็น่าจะดีไม่น้อยกับสถานการณ์ในปัจจุบัน โดยเฉพาะผู้ ที่มีโฉนดเพียงของตนเองแค่ 1 ถึง 2 ไร่ก็เพียงพอ ไม่ว่าจะมียพื้นที่มากมายเป็น 100 ไร่ 1,000 ไร่ก็ไม่สำคัญ ขอ เพียงแบ่งมาทำโฉนดเพียงแก่ตนเองสัก 1 ไร่ เพื่อให้ความสุขแก่ตนเอง โดยอาศัยหลักเศรษฐกิจพอเพียงของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวคือ 30% สำหรับสระน้ำ 30% สำหรับนาข้าว 30% สำหรับป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง และ 10% สำหรับที่อยู่อาศัย แล้วลองใช้ทรัพยากรทั้งหมดโดยไม่ต้องมีเงินเข้าเกี่ยวข้อง ลองดูว่าจะมีความสุขอยู่หรือไม่ หิวก็กินข้าว กินไข่ กินปลา กินผัก ผลไม้ที่ปลูกเอาไว้

แต่ที่เขียนมาทั้งหมดอาจจะยังไม่ตรงกับประเด็นของชื่อเรื่อง เพียงแต่อยากเชิญชวนให้พ่อแม่พี่น้องเกษตรกรลอง มาปรับเปลี่ยนวิธีการทำเกษตรแบบง่ายกันบ้าง สำหรับการแก้ไขปัญหการกักเก็บน้ำผิวดินแบบภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยให้เริ่มทำจากแปลงเล็กๆ ด้วยการกำจัดหญ้าแบบไม่ใช้ยาคุมและยาฆ่าหญ้า แต่ใช้วิธีการตัดหรือดาย ตัดเพียง ครั้งเดียวไม่ให้รกเกาะจนทำงานไม่ได้ แล้วนำเศษซากหญ้านั้นไปสูบรวมกองที่โคนต้น เพื่อลดการสูญเสียน้ำจาก ผิวดิน ที่อาจจะถูกสายลม แสงแดด พัดระเหยไป และอีกวิธีหนึ่งการใช้จอบเสียมพรวนดินด้านบนเพื่อตัดขาดท่อแคป ิลลารี (ไส้ตะเกียง) ที่เป็นตัวเอาความชื้นขึ้นดินขึ้นมาสู่อากาศเสียหมด ถ้าเราพรวนดินเพื่อทำลายไส้ตะเกียงของ ดิน ผิวดินที่ติดกับท่อแคปิลลารีที่ถูกตัด จะเป็นตัวกักเก็บรับความชื้นจากไส้ตะเกียงของน้ำที่ระเหยขึ้นมาบนผิวดิน ที่พรวนดิน ทำให้มีน้ำผิวดินในแบบภูมิปัญญาชาวบ้าน

การเลี้ยงหญ้าให้เขี้ยวไร่ทั้งแปลง การใช้เศษซากหญ้า อินทรีย์วัตถุ ตอซังฟางข้าวคลุมผิวดิน การใช้จอบพรวนดิน

ทำลายตัดขาดท่อแคปปีลารีไม่ให้ขึ้นมาสู่ผิวดินด้านบน ให้ดินที่พรวนเป็นตัวดักกดทับน้ำที่ปลายท่อแคปปีลารีด้านล่าง ทั้งหมดนี้ก็เพื่อการกักเก็บรักษาความชื้นในดินให้คงอยู่กับต้นไม้ให้นานๆ ด้วยสภาพภูมิอากาศที่แห้งแล้งและหนาวเย็น อากาศจะเป็นตัวพัดพาความชื้นในดินไปจนหมด แต่หากใช้วิธีดังกล่าวนี้ ก็จะเป็นการประหยัดต้นทุนเรื่องน้ำให้แก่พืช และช่วยประคองให้ดินกักเก็บน้ำจนกว่าฝนจะตกได้ในแบบภูมิปัญญาชาวบ้าน

สำหรับผู้ที่มีข้อสงสัยหรือต้องการคำปรึกษา สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้โดยตรงที่ 02 986 1680-2

สนับสนุนบทความโดยนายมนตรี บุญจรัส

กรรมการผู้จัดการบริษัท ไทยกรีน อะโกร จำกัด (ชมรมเกษตรปลอดสารพิษ)

สอบถามข้อมูลข่าวได้ที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ โทรศัพท์ 0 2000 8499 , 081 732 7889